

Esa Saarinen
**Luova ajattelu, filosofinen
elämänasenne ja systeemiäly**

Teknillinen korkeakoulu
kevät 2006

**Luova ajattelu, filosofinen
elämänasenne ja systeemiäly**

- Kurssi on aiempien luentojen jatkoa ja korvaa opintojakson Mat-2.197 Filosofia ja systeemijattelu (2 ov) 3 op.
- Luentosarjat täydentävät toisiaan ja voidaan suorittaa itsenäisinä osina.
- Keskiviikkoisin 1.2., 15.2., 1.3., 22.3., 29.3., 5.4., 26.4
- Aikaisempien luentosarjojen v. 2001-2005 luentokalvot osoitteessa <http://www.sal.tkk.fi/Opinnot/Mat-2.1197/luennot2001-2005.doc> (371 s., 3 MB)

**Luova ajattelu, filosofinen
elämänasenne ja systeemiäly**

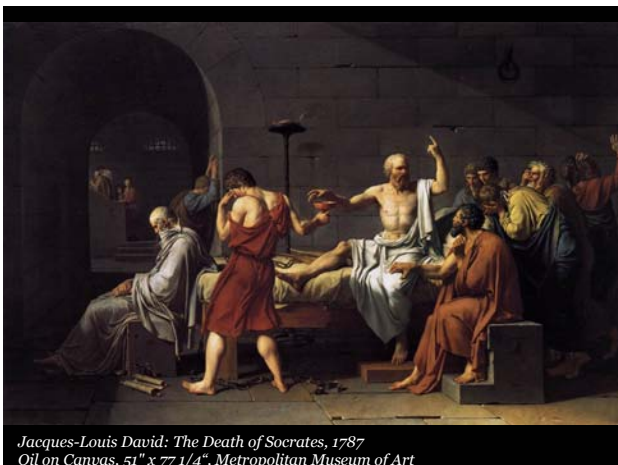
- Luova ajattelu: emme pyri lisäämään tietojamme jostakin tietokentästä, vaan avaamaan, moniulotteistamaan ja rikastamaan ajatteluamme
- Filosofinen elämänasenne
 - Parempi elämä itselle ja muille
 - Pohdinta, ajattelu, käsitteellisyys, näkökulmat
 - Näkemyksellisyys
- Systeemiäly: kyky toimia monimutkaisissa kokonaisuuksissa älykkäästi

Tavoitteet:

- Lisätä osanottajan kykyä laaja-alaiseen, ennakkoluulottomaan ja luovaan ajatteluun
- Lisätä kykyä pohdiskelemaan työskentelyyn erilaisten inhimillisesti rikkaiden ja moniulotteisten teemakokonaisuuksien kanssa
- Antaa työvälineitä monipuolisen kirjallisuuden hyödyntämiseen
- Vahvistaa osallistujan kykyä tiedostaa ja terävöittää oman elämänfilosofiansa perusteita.

Työvälineet

- Luennot, jotka hyödyntävät länsimaisen filosofian keskeisiä voimavirtoja, ihmistutkimuksen keskeisiä oivalluksia, systeemijattelua sekä E. Saarisen elävän filosofian metodiikkaa
- Omakohtainen pohdinta
- Rikastava, syöttökeskeinen kanssakäyminen toisten kanssa
- Pohdintaessee

Jacques-Louis David: *The Death of Socrates*, 1787
Oil on Canvas, 51" x 77 1/4", Metropolitan Museum of Art

Raphael: School of Athens, 1511, detail of Plato and Aristotle
Fresco, Stanza della Signatura, Vatican Palace, Rome

Virittyminen

- Hellän dynaaminen kohtaaminen

Virittyminen

- Placido Domingo: No puede ser
 - "Here we are in the world of the Spanish , and particularly the zarzuela grande (a three-act genre, generally dramatic in nature). The zarzuela is similar in form to the Italian melodrama, and relies heavily on Spanish folklore. This piece gives the tenor the opportunity to demonstrate the full range of his technique for, like many opera arias, it calls for a wide vocal range and an exuberant style of delivery." (The Original Three Tenors Concert)

Elämänfilosofian erityislaatu

1. (Elettävänä oleva) elämä polttopisteessä
 1. Elämä teemana (vs. jokin elämän erityisosa)
 2. Elettävä elämä (vs. elämä yleensä)
 3. Oma elämäni (vs. elettävä elämä yleensä)
2. Samanaikainen subjektivismiin uhka ("liian subjektiivista") ja holistisuuden uhka ("liian yleistä").
3. Älyllisen kulttuurin kannalta Alien, Bastard, Ulkopuolinen - "liian helppoa".
4. Älyllisyys, oppineisuus, käsitteet ja teoriat palvelevassa roolissa

Elämänfilosofian erityislaatu

5. Henkilökohtaisuuden haaste. Oman jatkuvasti muotoutuvan kokemuksesta ottaminen vakavasti
 1. reflektiivisyys tähän kenttään nähden
 2. dialogisuus
 3. tarkastelevan metatason ja tarkasteltavana olevan objektitason toisiaan ruokkiva vuoropuhelu
 4. Tunneaineet, subjektiiviset aineet, elämys-, eläytyvyys-, elähdyttävyyden-, eläväksi koettavat aineet

Elämänfilosofian erityislaatu

6. Konstruktivistinen optimismi: oman elämän filosofiaa ja omaa elämänfilosofiaa voidaan rakentaa tahdonalaisesti, tietoisuuden ja järjen avulla (vs. "asenteet", "persoonat", "minuus", jotka helposti tuntuvat ennakoilta päätetyiltä)
 - Motiivina ja mahdollisuutena: persoonallisen, ainutlaatuisen, omaa erityisyyttä ilmentävän elämysuhteen (edelleen)rakentaminen

Luentosarjan metodiikka

- Luentotilanteen energia
- Käsitteistöt
 - erityyisiä ja -taustaisia
 - kokeileva ote
- Videot
- Tekstiotteet
- Teemakeskustelut - tekstiviestikiteytykset
- Teemapohdinta netin kautta

Peruseriaatteet 1-3

1. ”Tärkeämpää kuin uusi tieto on ajattelun liike”
2. ”Meissä on enemmän kuin mitä näkyy päälle”
3. ”Yhteisön idea on synnyttää energiaa käytännössä melkein tyhjästä”

Tähtäimessä on

- Perehtyminen tietynlaiseen lähestymistapaan (laaja-alaisuus, punnitsevuus, autobiografisuus, merkityksellisyys, luovuus, filosofisuus)
- Hienovaraisesti, ajatuksellisesti esiinnostettu: henkilökohtainen muutos (uudistuminen, laajentuminen, syventyminen, rikastuminen, moniulotteistuminen, henkistyminen)

Metatason ja objektitason vuoropuhelu avainasemassa

- Oivalluselämä, yhdistyneenä metahavaintoihin sitä koskien
- Elämän eläminen, tietoisuudella siitä, mitä tapahtuu itsessä ja ympärillä
- Samanaikainen sisällöolo systeemeissä ja niiden tarkastelu ulkokäsin
- Metatasoa voi eritellä, luokitella, ohjata ja muotoilla järjen avulla. ("Uudelleenkirjoitat itseäsi vauhdissa.")

Panulan koulu

- "Tärkeintä on olla ihmisenä muuntuva ja uudistuva. Kapellimestarien kohdalla vaarana on helposti spesialisoituminen, jota seuraava näkökulman kapeus aiheuttaa paikoilleen jäämisen. Erikoistuminen on kaiken lisäksi harvemmin asianomaisen oma valinta, sillä kuten Panula Esa-Pekka Salosen vuonna 1980 kirjoittamassa lehtijutussa toteaa, 'spesialisti syntyy usein vastoin tahtoaan, arvostelijoiden ja sitä kautta yleisön tuotteena ja alkaa lopulta itsekään uskoa omaan erikoislaatuuteensa.'" (Anu Konttinen: Panulan luokka, 2003, s. 90)

Panulan koulu

- ”Panulan luokka oli kaikinensa erikoistapaus niiden mielestä, jotka siellä opiskelivat. ... [Kyse ei ollut] tavanomaisesta korkeakouluopetuksesta, vaan hyvin käytännönläheisestä tavasta ohjata erilaisia ihmisiä löytämään oma kapellimestaripersonansa.” (s. 95)
- ”...kun Saraste ja minä oltiin Jorman luokalla, niin aika usein kun alettiin epäröidä tai tuntui jotenkin epävarmalta, niin Jorma sanoi että ”Truivaase siitä!” Me sitten ruvettiin miettimään tykönäen et mitäköhän tää ”truivaaseminen” varsinaisesti on, ja Jorma sano ”No truivaase ... jottei tihkaase!” (Esa-Pekka Salonen, Panulan luokka, s. 89)
- ”Osoittautui, että kyseessä on oikeastaan osa Panulan opetusfilosofiaa, sillä puhe truivaamisesta johti laajempaan ajatukseen kehittymisestä ihmisenä ja siihen välttämättömänä osana kuuluvaan jatkuvaan muutokseen. ”Toivon, että ihminen muuntuu ja muuttuu, onko se kehitystä vai mitä se on, mutta pääasia että se muuttuu. Se täytyy olla elävää, eikä rutiinia.” (s. 89)

Outoa voi olla

- Hellän dynaaminen metodiikka
- Energia-ajattelu
- Nykyhetkisyys- ja intensiteettiajattelu
- Performatiivisen filosofian idea
- Jokaisen ainutlaatuisuutta ja koskemattomuutta korostava ei-manipuloiva opetusasenne
- Musiikillisen ajattelun idea
- Esityksellisesti ylöspystytetyn ajatusintensiiteettifoorumin idea
- Ajan parametrin relevanssi (kesto, rytmi, ajoitukset, myös ”verkkaisuudet” luentotilanteessa)
- Assosiativisen ajattelun idea
- Maagisen nosteen idea

Oudolta voi myös tuntua

- Innostus- ja energianäkökulman ensisijaisuus
 - ”Paras tulkinta” -metodiikka
 - ”Pystysyöttö” -metodiikka (pystysyötöt ajattelun ja tekemisen suurhahmoilta, pystysyötöt omista kokemuksista, pystysyötöt dialogitilanteessa)
- Persoonapainotus (sekä vaikuttavuuspyrkimyksessä että substanssissa)
 - Usko että jokaisessa voi tapahtua ihmeitä tämän kevään kuluessa
 - Usko että pedagogisesti on hedelmällistä tarkastella teemoja omien kokemusten kautta ja suhteessa niihin
 - Autobiografinen metodi

Oudolta voi myös tuntua

- Luentotilanteen tunnelmapainotus; usko että asiat ovat tärkeitä mutta ratkaisevaa on sointi (keskittyminen, intensiteetti, sävy, energiavirta, virtaavuus)
- Usko pelkoparametrin ylivaltaan ajatusten ylivaltiaana, jos joka kerran ei tietoisesti työstetä sitä pois
- Peruseriaatteet 1-3, eli: ”Minähän en opi juurikaan mitään, minkä voisın suoraan nimetä ja sähköpostilla välittää kaverille.”

Lumet: Elokuvan tekemisestä

5. ”Totuuden hetki on nyt koittanut. Se että pyydän toimintaa, kertoo kaiken. Sisäistä toimintaa. Ulkoista toimintaa. Näytelkää. Tehkää. Näyttelemisen on toimintaa, se on tekemistä. 'Näytellä' on teossana.” (s. 140)
6. ”Ilman muuta kaikki mekaaniset virheet vaarantavat elokuvan totuudellisuuden. Ja sellaiset virheet pitää välttää. Mutta tärkeintä on tarkkailla otoksen draamallista vaikutusta. Onko siinä elämää? Se on ratkaisevaa.” (s. 174)
7. ”Sanoin kohteliaasti: 'Al, takaisin alkuun. Haluan tämän toisen kerran. Hän katsoi minua ikään kuin olisin tullut hulluksi. Hän oli antanut kaikkensa ja oli lopen uupunut. Hän sanoi: 'Täh? Pelleilet.' Sanoin: 'Al, meidän on pakko. Kamerat käyntiin.' ... Toisen oton lopussa Al ei enää tiennyt, missä hän oli. Hän lausui vuorosanansa loppuun ja katseli ympärilleen silkasta uupumuksesta avuttomana. Sitten hän katsoi - sattumalta - suoraan minuun. Kyneleet valuivat pitkin kasvojani, koska hän oli saanut minut niin liikuttuneeksi. Katseemme nauiliutuivat toisiinsa, ja hän purskahti itkuun ja rojautti sen jälkeen pöydälle, jolla oli istunut. Huusin 'Poikki! Kopioidaan!' ja hypäsin ilmaan. Tuo on kenties parasta milloinkaan näkemääni elokuvanäyttelemistä.” (s. 146, Al Pacino elokuvassa ”Hikinen iltapäivä”)

Lumet: Elokuvan tekemisestä

8. ”On pitänyt poikkeuksetta paikkansa, että parhaat kameraoperaattorit tekevät parhaan ottonsa silloin, kun näyttelijä tekee omalta osaltaan parhaan ottonsa. Se kuulostaa romanttiselta mutta on osa elokuvanteon mystiikkaa.” (s. 141)
9. ”Hyvä ajovaunumies on korvaamaton. Kyse ei ole pelkästään kameran saamisesta oikeaan asentoon, osumaan oikeaan kohtaan. Hänen pitää myös kyetä katsomaan ja 'kokemaan' näyttelijä. Usein näyttelijän tempo voi otossa muuttua merkittävästi. Hän saattaa kävellä paljon ripeämmin tai hitaammin kuin harjoituksissa. Kameran täytyy pysyä selkeästi samassa tahdissa hänen kanssaan. Ja se on ajovaununiehen vastuulla.” (s. 138)

Lumet: Elokuvan tekemisestä

10. ”...kaikki näytti melko hyvältä. Vaikutelma oli kuitenkin jollain tapaa lattea. Kun lopetimme päivän työt, pyysin Paulia [Newman] jäämään hetkeksi. Sanoin hänelle, että vaikka kaikki näytti lupaavalta, emme olleet kunnolla päässeet sille emotionaaliselle tasolle, jonka me molemmat tiesimme löytyvän Mame'n käsikirjoituksesta.” (s. 76)
11. ”Kate [Hepburn] pysyi minut sivuun. 'Sidney', hän sanoi, 'olen käynyt katsomassa käytännössä kaikkien tekemiä elokuvien katselukopioita. Mutta näitä en tule katsomaan. ... Jos menen katselemaan katselukopioita, näen vain tämän' - ja hän nosti kätensä leukansa alle ja nipisti hienoisesti roikkuvaa nahkaa - 'ja tämän' - hän teki saman olkavarsilleen - 'ja tarvitsen kaiken voimani ja keskittymiskykyni siihen, että suoriudun roolistani.' Kyneleet tulvivat silmiini. En ollut koskaan nähnyt näyttelijää, jolla oli sellainen itseluottamus ja sellainen omistautuneisuus, luottamus ja rohkeus. Hän luopui kolmikymmenvuotisesta tavastaan, koska tiesi sen häiritsevän työtään. Tällaista näyttelijää minä kutsun jättiläiseksi.” (s. 87-8)

Elämänfilosofian rakentamisen päälinjoja ovat

- Tietoisuusajattelu: elämänfilosofia syntyy joka tapauksessa, nyt tietoisemmin
- Oman elämää koskevan ajattelun käsitteellinen, sanallinen ja järkeen vetoaviin jäsennyksiin perustuva rikastaminen. Käsitteisiin, avainsanoihin, kiteytyksiin, näkökulmiin ja jäsennyksiin liittyvä rikastavuusajattelu.
- Tarkastellaan jonkin ydinteeman tai käsitteen perustavimpia piirteitä sillä ajatuksella, että tämä auttaa ao. ideaa kasvamaan meissä (vs. esim. kasvamaan tiedeyhteisössä). Käsitteisiin, ideoihin, jäsennyksiin liittyvä kasvu- ja kasvuvaikutusajattelu

Elämänfilosofian rakentamisen päälinjoja ovat

- Elämän naivin perusdiskurssin kohottaminen polttopisteeseen
- Laadullis-intuitiivinen sanasto avainasemassa
- Rationaalis-tietävän minän potentiaalisen arroganssin tiedostaminen
- Halu kokea, herkistyä, havahtua, oivaltaa, löytää omia yhteyksiä, rakentaa itse
- Lapsenkaltainen innostus (oman) elämän suuriin kysymyksiin

Elämän naiivia perusdiskurssia:

• Toivo	• Välittäminen
• Rakkaus	• Pahuus
• Usko	• Kunnioitus
• Innostus	• Ylevyys
• Luottamus	• Kauneus
• Sydämen ääni	• Inhimillisuus
• Omistautuminen	• Myötätunto
• Elävyys	• Yhteisöllisyys

Elämän naiivi perusdiskurssi

- Osa ajatusmaailmaasi
- Väreilyvoimassaan harmaantuu helposti
- Elämän naiivia perusdiskurssia koskevien tematisointien ydinhaaste koskee energiaa, sytyttävyyttä, elävyyttä, herkkyyttä ja liikettä, mikä mieleen syntyy ao. tematisoinnin kautta
- Tiedollisen lähestymistavan vaikutusvoima vain rajallinen

Elämänfilosofian metodologia

1. Konstruktivismi ("Kysymys on rakentamisen jatkuvasta tapahtumisesta, tekemisestä, ohjaamisesta ja mahdollistamisesta"; "Olellaisin rakentaminen on vasta alkanut.")
2. Taideteoksen luomisen metodologia: elävyys, toimivuus, yllätyksellisyys, ainutkertaisuus
3. Marginaalin metodologia, yksityiskohtien olellisuus. ("Anna itsesi kasvaa yksityiskohdista, myös sattumista käsin"; "Ota rikasteita siemeninä sisään, ehkä ne alkavat myöhemmin kasvaa.")

Elämänfilosofian metodologia

4. Itse itseään täydentävä systeemi, jossa pienellä muutoksella voi olla arvaamattoman suuria seurauksia. ("Tavoittele kvanttihyppyjä.")
5. Vain osittain tiedostettu ja itseään tiedostava, aina osittain tiedostamaton ("Salli itsesi edetä, vaikkeet täysin tiedäkään mitä teet"; "Anna tietoisesti intuitiosi rikastua.")
6. Sanat, käsitteet, näkökulmat, kokemukset, jäsenyydet, sävytykset, arviot, umpikujat, sattumat, avautumat, havahtumiset rakennusmateriaalina ("Tee eteenpäin omaa elämääsi metatasolta niistä aineksista, mitä kulloinkin on käsillä.")

Elämänfilosofian metodologia

7. Musiikillinen ajattelu elämänfilosofisen aineiston prosessoinnissa ("Anna mielesi soida"; "Etsi tilanteita, missä mielesi voi soida tavalla, joka tekee oikeutta elämän naiivin perusdiskurssin perustaville teemoille.")
 1. Prosessuaalisuus
 2. Nykyhetkisyys, mutta yhteydessä siihen mitä on ollut ja siihen mitä on tulossa.
 3. Sävyjen tiedostaminen perustavina

Musiikillisuus elämänfilosofiassa Segerstam

- "Musiikki ei ole se mikä soi. Musiikki on sitä miksi se mikä soi, soi niin kuin se soi silloin kun se soi."
- "Musiikin tarkoitus on synnyttää visioita, atmosfäärejä ja emootioita."
- (Leif Segerstam, Minna Lindgrenin kirjassa Leif Segerstam Nyt! 2005, s. 336)

Musiikillisuus elämänfilosofiassa Segerstam

- "Etsiminen ja kuunteleminen vetävät hänet mukanaan virtaan, jossa hän tuntee emotionaalisesti, kuinka syvyyssdimensio avautuu ja syvenee."
- "Voin siis mennä sisään sinne missä palaa (inwards), voin tulla ulos kokemuksista rikkaampana (outwards), voin iloisesti liikkua orkesterin väripaletilla kaikissa rekistereissä (upwards, downwards)...Voin myös antaa materiaalin mennä ympyrää huimausta kaivaten, lentäen, kaaosta kaivaten... (aroundwards) ... mutta on löydettävä myös tie ulos ... towards...' (Leif kuvaa teostaan "Two; onwards, outwards, (upwards, downwards)...aroundwards...towards..." teoksessa Minna Lindgren: Leif Segerstam Nyt!, 2005, s. 266-7)

Busoni: The Spirit of Music

- "To my mind...music is so constituted that every context is a new context and should be treated as an 'exception'. ... Our art is a theatre of surprise and invention, and of the seemingly unprepared. The spirit of music arises from the depth of our humanity and is returned to the high regions whence it has descended upon mankind." (Busoni; lainaus teoksessa Alfred Brendl on Music)

Elämänfilosofian metodologia

8. Eläytyvyysajattelu

- Eläytyminen
- Eläväksi tekeminen ja eläväksi kokeminen
- Elähdyttävyyssajattelu ("Tunnista elämä itsessäsi, arvioi sitä ja vaali sitä.")
- Syttyminen, innostus, liikuttuminen

Elämänfilosofian metodologia

9. Esimerkkiajattelu

- Kertomuksellisen hahmotustavan alkuperäisyys mielessämme (Jerome Bruner)
- Arkkityyppiset tarinat?
- ("Rakenna itsellesi oman elämäsi päärooli, komeat sivuroolit, näytteillepanot ja osatarinat." "Etsi oma tarina, joka kantaa.")

Elämänfilosofian metodologia

10. 5-vuotiaan mieli

- Howard Gardner: 5-vuotiaan mieli johtajuustutkimuksen sivuutetuimpia teemoja (Gardner: Leading Minds) ("Hyväksy oma sisäinen 5-vuotiaasi ja johda itseäsi myös siitä käsin.")

Gardner: 5-vuotiaan mieli

- "Freud and Piaget introduced us to the third of the crucial basic ingredients of leadership - *the mind of the five-year-old child*." (Leading Minds, 1995, s. 26)
- "Just as they develop 'theories of the world', children also develop coherent notions about everyday activities. ... By the age of four or five, most children have constructed a large number of 'scripts' or 'stereotypes' or 'scenarios'. ... by and large, early scripts, stereotypes, and scenarios prove surprisingly impervious to change." (27-8)

ES: 5-vuotiaan mieli

- Innostus oletusarvona
- "Äiti, katso kun hyppään"
- Uskoo elämään toisten kanssa
- Luottaa elämän suureen kantoaaltoon
- Hakee turvaa ja takertuu turvaan, vaikka turva hakkaisi

Elämänfilosofian selkiytymätön asema akateemisesti

- Filosofinen esseistiikka
- Elämänfilosofisesti rikas kirjallisuus
- Voiko vakavasti otettava (elämän)filosofia olla älyllisesti yksinkertaista ja epäargumentatiivista?
- Suuri osa akateemista ja teoreettista filosofiaa ei näytä koskettavan elettyä elämää

Hakusana ”Elämänfilosofia”

”Yleisnimitys pohdinnoille ja näkemyksille, jotka koskevat elämää ja kuolemaa, ihmisen osaa maailmankaikkeudessa ja muita perimmäisiä suuria kysymyksiä.

Usein elämänfilosofia samastetaan maailmankatsomukseen ja yksilön elämässään ilmentämiin perimmäisiin arvoihin ja merkityksiin. Tällöin elämänfilosofian ei tarvitse olla tiedostettua tai jäsenmeltä, henkilön ei tarvitse kyetä käsitteellisesti ilmaisemaan sitä, vaan henkilön ”elämänfilosofia” voi ilmetä hänen tavassaan toimia ja suhtautua asioihin.

Saksalaisessa valistusfilosofiassa elämänfilosofialla tarkoitettiin ajattelua, joka pyrkii antamaan käytännöllisiä elämänohjeita hyvää elämää silmälläpitäen. Elämänfilosofialla tarkoitetaan usein ajattelua, joka pyrkii arkielämän ja filosofian vuorovaikutukseen. Tällöin tarkoituksena ei ole eritellä muiden filosofien näkemyksiä, vaan ensisijainen painopiste on suhteessa eletävään elämään. Tästä näkökulmasta mm. Sokrates, stoalaisuus ja epikuroalaisuus voidaan sisällyttää elämänfilosofiaan. Antiikin filosofissa oli vahva elämänfilosofinen peruspainotus sen pyrkiessä rikastamaan ihmisten hyvää elämää. »

Hakusana ”Elämänfilosofia”

Elämänfilosofiaa ei yleensä nykyisin mielletä erilliseksi filosofian osa-alueeksi etiikan tai metafysiikan tapaan. Monet filosofian yliopistotasoiset hakuteokset eivät edes sisällä hakusanaa ”elämänfilosofia” omana erillisenä käsitteenään (yhtään enempiä kuin hakusanaa ”maailmankatsomus”). Tätä voi pitää osoituksena filosofian akatemisoitumisesta sillä perusteella, että alkuperäisesti filosofian tarkoitus oli olla ”viisauden rakastamista” - eli esimerkiksi tietyn oppineisuuden erillisalueen kirjaviisauden rakastamista. Lapi filosofian historian monet suurimmista ajattelijoina ovatkin esittäneet elämänfilosofisesti merkittäviä ajatuksia, pohdintoja ja linjauksia osana elämäntätöään. Toisaalta monet kirjailijat, taiteilijat, tiedemiehet, valtiomiehet ja suurnaiset, yksittäiset ihmiset ja myös lapset - monesti ilman mitään filosofista koulutusta ja ilman mitään filosofista oppinastoa - ovat esittäneet puhuttelevaa elämänfilosofiaa, joka jatkuvasti liikuttaa ihmisiä, avaa maailmankatsomuksellisia näköaloja ja auttaa ihmisiä pohtimaan oman elämänfilosofiansa perusteita. Tästä näkökulmasta ihmiskunnan elämänfilosofista aarteista ovat rikastaneet kirjoituksillaan mm. Seneca, Epiktetos, Cicero, Boethius, Pyhä Teresa, Pascal, Montaigne, Shakespeare, Goethe, Schiller, Schopenhauer, Nietzsche, Kierkegaard, Victor Frankl, Anne Frank, Cervantes, Dostojevski, Emerson, William James, Kafka, Hesse, Thomas Mann, Russell, Churchill, Rilke, de Exupery, Tove Jansson. Joissain tapauksissa elämänfilosofisia suurtekoja synnyttäneet ajattelijat saa nimensä filosofian oppikirjoihin, joissain tapauksissa ei; joissain tapauksissa ajattelijan ansiot akateemisen filosofian näkökulmasta lakkaavat sillä hetkellä, kun hän alkaa ilmaista ajatuksiaan yleisymmärrettävästi. Esimerkiksi Bertrand Russellin yleiskäsitettävää tuotantoa myydään suurina painoksia yhä edelleen, hän sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon, mutta ammattifilosofit häveksivät Russellin ”popularisoivia” esseitä. Miettekirjallisuuteen ja esseistiikkaan suhtaudutaan akateemisen filosofian piirissä viereksivästi. »

Hakusana ”Elämänfilosofia”

- Elämänfilosofialle on tunnusomaista ainakin seuraavat asiat:
 1. Sokraattinen ’tunne itsesi’ -ajatus; näkemys, jonka mukaan ihmisen tulee tutkia omaa elämäänsä ja sen perusteita.
 2. Elämän merkityksen ja muiden elämän suurten peruskysymysten pohdinta.
 3. Näkemyksellinen ote perustelevuuden, loogisuuden tai oppineisuuden osoittamisen kustannuksella.
 4. Vaikuttavuus ja yleisinhimillinen koskettavuus.
 5. Henkilökohtaisuus.”
- (Hakusana ”Elämänfilosofia”, teoksessa Esa Saarinen Filosofia! WSOY 2004)

Elämänfilosofiaa rakennettaessa hämärtyvät

1. Subjekti-objekti -erottelu
2. Tunne-järki -erottelu
3. Minä-toiset -erottelu
4. Reflektio-toiminta -erottelu
5. Järkevä-järjetön -erottelu
6. Looginen-epälooginen -erottelu
7. Aika-akselin erot
8. Metafysiikka

ES käsitys elämänfilosofiasta

- Anna itsesi innostua
- Arvioi kaiken aikaa, samalla heittäytyen
- On olemassa superversio itsestäsi
- ”Tarina jatkuu”.
- ”Sky is the limit”.
- Reach out, open up, but don’t be stupid
- Tee tarpeeksi vaikeita asioita ja ole samalla armollinen itsellesi
- Kysymys on rakkaudesta (elämään), yhdistyneenä intohimoon käyttää omaa järkeään oman (ylös)rakennustyön instrumenttina

ES elämänfilosofinen kirjallisuus recent Top 5

- Pierre Hadot: What is Ancient Philosophy
- Emmanuel Levinas: Etiikka ja äärettömyys
- Diogenes Laertios: Merkittävien filosofien elämät ja teot
- André Comte-Sponville: Pieni kirja suurista hyveistä
- Thich Nhat Hanh: Living Buddha, Living Christ (on suom.)

ES elämänfilosofisesti impressive recent Top 5

- Traudl Junge: Until the Final Hour. Hitler´s Last Secretary, ed. by Melissa Muller, 2004 (2002)
- Tor Norretranders: Homo Generosus, 2004 (2002)
- Anne Bogart: Ohjaaja valmistautuu. Seitsemän kirjoitusta taiteesta ja teatterista, 2004 (2001)
- Lance Armstrong: Ei ainoastaan pyöräilystä, 2002 (2000)
- David Rothenberg: Is It Painful to Think? Conversations with Arne Naess, 1993.
